

Tuomarilla on asiaa -podcastin 1. jakso

[Musiikkia]

Miesääni:

Tämä on Tuomarilla on asiaa -podcast, jossa mediatuomarit tarkastelevat tuomioistuinten toimintaa yhdessä vieraidensa kanssa. Mediatuomariverkoston tarkoituksena on lisätä tuomioistuinten toiminnan läpinäkyvyyttä ja parantaa yleistä tietämystä tuomioistuinten työstä. Tervetuloa kuuntelemaan.

Juha Hartikainen:

Tervetuloa tähän Tuomarilla on asiaa -podcastin ensimmäiseen jaksoon. Tänään meillä on aiheena, miten tuomariksi pääsee ja päädytään Suomessa. Olen kutsunut tänne vieraiksi käräjännotaari Salla Viitasen Helsingin käräjäoikeudesta ja asessori Antto Orasmaan Helsingin hovioikeudesta. Tervetuloa Antto ja Salla. Aloitetaan Sallasta. Esitteletkö itsesi? Ole hyvä, Salla.

Salla Viitanen:

Kiitos. Esittelenpä hyvinkin. Elikä olen Salla Viitanen ja aloittanut käräjännotaarina Helsingin käräjäoikeudessa lokakuussa 2022, ja siitä syystä todennäköisesti olen tämän podcastin vieraana. En ehkä kutsuisi itseäni tuomariksi tässä vaiheessa, vaan nimenomaan käräjännotaariksi, eli teen tuomioistuinharjoittelua, jota auskultoinniksikin kutsutaan. Ja tuota, sitä ennen olen tietenkin valmistunut oikiksesta ja työskennellyt sitten ammattiliitossa muutamia vuosia työoikeusjuristina, ennen kuin päädyin sitten hakemaan auskultoimaan, ja sitä nyt on vielä edessä aika pitkään, että olen vasta auskultoinnin ihan alkuvaiheessa tässä kohtaa.

Juha:

Kiitos Salla. Sitten Antto, ole hyvä.

Antto Orasmaa:

Joo, Antto Orasmaa, toimin toista vuotta asessorina, eli tämmöisenä tuomarikoulutettavana kolmivuotisessa tuomarikoulutusohjelmassa. Ja Helsingin hovioikeudessa tosiaan asessorina toimin, ja, ja tota, tätä aiemmin oon talossa ollut muutaman vuoden esittelijänä, ja sitä ennen toimin sitten asianajajana asianajotoimistossa. Ja kuten Salla nyt suorittaa Helsingissä, niin itsekin sitten tuomioistuinharjoittelun siinä asianajoajalla niin suoritin sitten myös Helsingissä. Ja, ja tota olen täällä asemani puolesta kuten Sallakin vastailemassa kysymyksiin tuomarin urasta.

Juha:

No niin, kiitos Antto. Tosiaan tähän podcastiin kutsuin vieraaksi yhden notaarin, eli tuomioistuinharjoitteluaan suorittavan juristin, ja yhden tuomarin urapolulla jo olevan ja tuomarikoulutuksessa oleva asessorin. Salla ja Antto nyt sitten ovat tänne tulleet, ja kiitos kovasti omasta puolestani, että olette rohjenneet tänne tulla. Tuomarithan eivät perinteisesti ole hirveästi suutaan tuomioistuimen ulkopuolelle avanneet, mutta tässä nyt näin tapahtuu. Ja itse asiassa pitää kai minun itsenikin esitellä tässä, eli Juha Hartikainen ja hovioikeudenneuvos Helsingin hovioikeudessa, ja, ja toimin tässä mediatuomariverkostossa jäsenenä, ja olen toiminut siinä oikeastaan lähestulkoon sen aloittamisesta alkaen 2019, alkaen, ja nimettyä mediatuomarina myös

täällä Helsingin hovioikeudessa. Näin, vakinaisena tuomarina siis itse, eli meitä on nyt tässä kolme eri, eri tuomaripolun vaiheessa oleva juristia. Salla on siellä nyt ihan ensimmäisellä stepillä, jos näin voi sanoa, ja Antto sitten jo tällä tuomaripolulla, ja minä olen sitten vakinainen tuomari. Mitenkä tuota... Missä te ootte viettäny lapsuutenne ja nuoruutenne, ja mietittekö jo silloin, että haluatte juristeiksi?

Salla:

No, olen itse viettänyt lapsuuteni ja nuoruuteni Oulussa. Olen pohjoispohjalainen toisin sanoen, ja en kyllä ole, ole silloin juristin uraa harkinnut, että lähinnä harrastelin kulttuuriasioita, musiikkia erityisesti silloin nuorempana, ja ehkä nyt en ollut erityisen urakeskeinen lapsi niin sanotusti, että nykyään varmaan on tällaisia urakeskeisiä lapsia, jotka haaveilevat, että heillä on tuomarin nuija sitten jo pienenä leikeissä mukana. Mutta itselleni ehkä on tämmöinen, että oon enemmänkin niinku alanvaihtaja, että, että aika pitkään olin enemmän tästä niinku kulttuuripuolesta kiinnostunut ja opiskelinkin musiikkitiedettä Helsingin yliopistossa sitten käytyäni musiikkilukion Oulussa ensin, ja sitten jossain kohtaa päädyinkin hakemaan oikikseen. Ja kyllä siinä vaiheessa, kun hain, hain oikikseen, olin silloin muistaakseni 23-vuotias, niin kaverit kyllä väitti, että olin, olin harkinnut jo lukioaikoinakin tätä oikikseen hakeutumista, mutta jostain syystä sitten en ollut hakeutunut, mutta itselläni ei ole tästä muistikuvaa, että ehkä, ehkä jonkunlainen, jonkinlainen ajatus siellä on ollut taustalla sitten. Mutta sen voi ehkä sanoa, että olen kyllä aina ollut yhteiskunnallisista asioista kiinnostunut ja yleis... yleisesti niin kun asioista kiinnostunut, ja se on ehkä semmoinen juristin ominaisuus. Ja ei varmaan tuomarillekaan ole haittaa sellaisesta niin kun laajasta kiinnostuksesta erilaisiin elämän osa-alueisiin.

Juha:

Näin varmasti. Miten, onko sun vanhemmat juristeja kumpikaan, tai onko suvussa?

Salla:

Ei ole, tuota, vanhempani laisinkaan juristeja, että heillä on kauppatieteellinen koulutus. Mutta setäni on kyllä itse asiassa täs... täällä hovioikeudessa ollut, tehnyt työuransa sitten.

Juha:

Hovioikeudenneuvoksena?

Salla:

Kyllä, joo, ja laamanni taisi olla silloin se titteli.

Juha:

No niin.

Salla:

Mutta en tiedä onko tällä ollut vaikutusta sitten omiin valintoihini. Ei ainakaan tietoisella tasolla, mutta voi olla tietenkin tiedostamattomalla tasolla.

Juha:

No mitenkä Antto?

Antto:

No itse oon Helsingistä kotoisin, ja, ja ihan kuten Sallallakin, niin ei mitään tällaista kovin aikaista herätystä tällaiseen, tällaiseen ollut, että varmaan lakaisinkoneen kuljettajasta se on varmaan lähtenyt. Mutta, mutta sama homma, että, että tota lukioaikoina luonnontieteelliset aineet ei kovin paljon kiinnostanu ja yhteiskunnalliset aineet sitäkin enemmän, ja sitten lähdettiin semmoiseen poissuljentatekniikkaan, niin, niin tota katsoin, että juristin ura vois olla sellanen, että siinä ei ainakaan niitä ovia, ovia suljeta. Ei nyt varmaan missään muussakaan ois, mutta kuitenkin mahdollistaa aika paljon kaikenlaista, niin siitä se ajatus sitten lähti. Ja ei nyt suvussa silleen kyllä kovin paljon juristeja ole lähipiirissä, että joitain vähän kaukaisempia.

Juha:

Mä oon itse tuolta Espoon Matinkylästä kotoisin, ja, ja tuota... ja ei kyllä ollut minkäänlaista ajatusta juristin hommista silloin lapsena eikä nuorena, että tota futisammattilaisuus ehkä oli se pääimmäisenä mielessä, mihin ei tota sitten rahkeet niinkään riittäneet millään tavalla. Ja, ja tota mulla ei ole, ei ole juristeja itse asiassa suvussa. No tuota, miten sitten, oletteko te... Mä oon ite opiskellut Helsingissä tollon vuosituhannen alussa ja kirjoitin ylioppilaaksi 2000, niin tuota mitä te, ootteks te opiskellu Helsingissä vai missä?

Salla:

Mä oon opiskellut Helsingin yliopistossa. Tosiaan ensin opiskelin ihan humanistista alaa ja sitten hain oikikseen. Ja kun oli jo elämä vakiintunut täällä Helsingissä, niin tuota sitten se oli luonnollinen vaihtoehto, ja ehkä se on, kun on itse Pohjois-Suomesta kotoisin, niin harvoin silloin, jos on muuttanut pohjoisesta etelään, niin sitten vielä pohjoisemmaksi muuttaisi takaisin, että siinä on ehkä tämmöinen maantieteellinen asia. Mutta täytyy sanoa, että meidän, öö, käräjänotaareista, niin meillä on kyllä hyvin laajalla otannalla niinku opiskelleita eli, eli on, on kyllä niin kun kaikista oikiksista varmaan, että Lapista on ja Turusta ja laajasti eri paikoista, ja joku on Tallinnassakin jonkun tutkinnon tehnyt, että...

Juha:

Joo. Niin että ulkomaisiakin tutkintoja löytyy.

Salla:

Kyllä, mutta toki sinne täytyy sitten olla päällä niin kun etäkoheet ja näin.

Juha:

Joo. Joo, kyllä meilläkin on täällä tuota tietysti ympäri Suomea ihmiset sitten opiskellu ja tullu tänne. Mites Antto?

Antto:

Helsingistä myös, eli, eli tota... lukion jälkeen jatkoin samoilla sijoilla niin sanotusti, ja siitä ehkä ne opinon venymisetki johtu, kun täällä koko elämä on ollut, niin oli vähän hankala aloittaa sitten tämmöistä niinku itsenäistä opiskelua, kun oli tottunut, että kaikki mennään putken mukaisesti vaan.

Juha:

Mm. No me ollaan kaikki nyt Helsingistä sitten, että ei sattunut nyt tähän, tähän tuota mitään hajontaa. Miten siellä opiskeluaikana, niin oliko teillä silloin jo ajatus, että aus... että pitäisi mennä auskultoimaan ja, ja tuota ehkä tuomarinurallekin sitten mahdollisesti? Miten tota, Salla, olitsä päättänyt ton auskultoinnin jo hyvissä ajoin?

Salla:

No voisin sanoa, että kyllä. Kyllä mä niinku ajattelin, että heti kun vaan oppi, että tämmönen auskultointi on, niin tuli se ajatus, että varmaan tää on semmoinen, että jäisi aika lailla harmittamaan, jos ei tee sitä auskultointia, koska eihän auskultoinnin niin kun tekeminen sinänsä, se ei niin kun sulje mitään ovia, se ei poista mahdollisuuksia, että enemmänkin voisin nähdä, et siitä on todella monelle, monelle uralle paljon hyötyä, mutta lisäksi se vielä avaa sen tuomarituran vaihtoehdonkin, että kyllä mä itse, itse niinku ajattelin, että ilman muuta, kun tämmöinen mahdollisuus on olemassa, niin tääkin kannattaa tehdä.

Antto:

Mm. Juuri näin, ja mä tiesin jo aika varhaisessa vaiheessa yliopistolla oikiksessa, että mä haluan tavalla tai toisella olla oikeudenkäynnin prosessien kanssa tekemisissä, niin, niin se oli ihan ehdoton, että tuomioistuinharjoittelu, oli se sitten, sitten tota... oikeudenkäyntejä hoitava juristi asianajotoimistossa tai, tai tuomari, niin se on kuitenkin aina plussaa.

Juha:

Mm, et se ei ollut vaan se varatuomarin arvonimi, mikä houkutteli, vaan ihan oikeasti, että oppii sitten asioita. Joo... [yskähdyksiä] No miten siellä kun te opiskelitte, niin... niin mitä, mitä oikeuden aloja te... mihin, tai mistä te teitte esimerkiksi teidän gradun ja mihin te syvennyitte erityisesti? Vai olis jotain sellaista? Tai ajattelitteks te jo siinä vaiheessa, että niinku pidemmälle työuraa, että mitä kannattais, mitä oikeudenaloja kannattais opiskella erityisesti ja, ja onks mielessä nytten jotain, tullut sitten jälkepäin, että, että vitsi kun ei tota, tohon, tota tohon enempää käyttänyt aikaa ja opiskellut? Nyt ainakin omalta kohdalta niin, niin työelämä on aika hektistä ja työtahti on aika kova, niin tuolle opiskeluille... että oman tiedon niinku... kouluttautumiselle niin on vaikea löytää aikaa. Niin tuota, onks teillä, teillä tuota jo nyt tässä tullut mieleen, että johonkin ois kannattanut panostaa? Ehkä vinkkinäkin jollekin, joka nyt tällä hetkellä opiskelee.

Salla:

No ei oikeastaan mulla, että kyllä niin kun... Mä itse aika paljon tein sitten immateriaalioikeuksiin ja tekijänoikeuksiin liittyen esimerkiksi valinnaisia, mutta sitten mä tein mun gradun Mika Hemmon projektissa vahingonkorvausoikeuteen, mut se oli tämmöinen vähän niin kun työoikeusliittännäinen isännänvastuuaihe, ja sitten mä oon työskennellyt työoikeusjuridiikan parissa, että mulla on aika vahva tämmöinen siviilioikeudellinen niin sanotusti, että erilaisia siviilioikeuden osa-alueita. Mutta sitten mä kuitenkin ajattelen, että oikeustieteellisessä, niin siellä luetaan kirjoja ja opitaan teoriaa, mikä, mikä on tärkeää, mutta kun ei se opiskelu kuitenkaan siihen sitten mitenkään niin kun lopu. Että se, että jos mä olisinkin nyt vielä enemmän oikiksen kakkosvuonna lukenut johonkin tenttiin, niin tuota, mä en tiedä, että mikä sen merkitys sitten kuitenkaan niin kun, niin kun juuri tässä kohtaa olisi. Että mä itse ajattelen, että esimerkiksi tohtorikoulutus voi olla sitten sellainen, jos haluaisin syventyä niinku johonkin tiettyyn aiheeseen, niin vielä jatkaa sitä kouluttautumista. Ja sihtän esimerkiks on asianajotutkinto ja, ja vaikka tämmöinen auskultoiminen ja näin edespäin, että mä en niin kun ehkä lataisi siihen tavallaan, no, peruskoulutusvaiheeseen niin paljon paineita.

Ja täytyy vielä sanoa tähän auskultointiin liittyen, että silloin kun itse opiskelin ja sen jälkeen kun oon seurannut, niin tää auskultointi, kun tähän haetaan, niin siinähan katsotaan arvosanoja muun muassa ja gradun arvosanaa, ja se tuntuu aiheuttavan aika kovia paineita monelle tällä hetkellä, ja se on ehkä hieman jopa... jopa semmoista väärääkin käsitystä, että kuinka vaikeaa on päästä niinku käräjänotaariksi. Niin siitä aika paljon, paljon niinku puhutaan tuolla opiskelijapiireissä ja nuorten

juristien keskuudessa, ja itse ehkä haluaisin jättää semmoista viestiä, että ei se, ei se nyt kuitenkaan niin vaikeaa ole, eikä ne pisteet niin korkea... korkeita ole sitten kuin mitä ehkä, ehkä puhutaan. Että mä ehkä enemmän olisin huolestunut niinku niistä, niistä nuorten juristien paineista kuin siitä, että vielä pitäisi siinä kohtaa niinku enemmän johonkin panostaa, että ehkä, ehkä nykyään varsinkin, niin elinikäistä on, on niinku juristin oppiminen, ja laitkin vielä muuttuu.

Juha:

No näinhän se tietysti on. Miten Salla sulla... millon sä oot valmistunut ja mitä sä ehdit tehdä ennen kuin sä nyt aloitit auskultoinnin? Sähän oot alottanut nyt vasta kaks ja puoli kuukautta sitten.

Salla:

Mä oon valmistunut 2019 siinä syksyllä ja ollut sitten kolme vuotta töissä ammattiliitossa työoikeusjuristina, Tieteentekijöiden liitossa, öö, tarkemmin, ja siellä tehnyt sitten erilaista lobbausta ja jäsenneuvontaa ja työoikeudellisia asioita, mutta myös niinku tutkimukseen liittyvää juridiikkaa. Siihenhän liittyy paljon kaikkea muutakin kuin työoikeudellista juridiikkaa, että sieltä tulin suoraan tänne, että se on, se on niin kun se ainut tommoinen kokopäiväinen ns. oikea juristityö. Tokihan mä opiskeluaikana sitten tein monenlaisia hommia ja myös olin hovioikeuden täällä hallintopuolella lainkäyttösihteerinä muun muassa arkistoimassa juttuja ja lähettämässä niitä korkeimpaan oikeuteen. Ja täytyy sanoa niin kun notaarikunnan puolesta yleisesti, että tuolla Helsingissä kun nyt aloitin, niin meillä on hyvin monella eri taustalla ja hyvin erilaisia työkokemuksia ihmisillä taustalla, että... ja hyvin eri ikäisiä, mikä oli mulle aika yllätys itse asiassa, koska mulla oli vähän se kuva, että auskultoimaan haetaan yleensä aika nopeasti valmistumisen jälkeen vuosi tai pari tai näin, mutta ainakaan meillä tuolla Helsingissä tää ei pidä paikkaansa, vaan monella on niinku pitkäkin työkokemus, puhutaan ehkä 10, yli 10 vuodesta, ja... Ja tota niin, on hyvin monipuolisesti, on, on niinku hallintopuolelta, veropuolelta, kilpailuoikeus, asianajopuoli ja näin edespäin, että, et ainakaan semmoista niin kun ennako-olettamaa ei pidä itselleen luoda, että auskultoimaan mentäisiin vain niin kun tietyllä taustalla hyvin nuorena tai, tai vain vähäisellä työkokemuksella.

Juha:

Niin teitähän on aika paljon Helsingissä. Mites paljon teitä on siellä niinku kerralla, onks se joku parikymmentä jopa vai mitä?

Salla:

Kyllä, parikymmentä, että aina niin kun kolmen kuukauden välein aloittaa uus erä.

Juha:

Joo. Mites Antto sulla on?

Antto:

Joo, mä valmistuin reilu seitsemän vuotta sitten 2015-vuonna. Aloitin kyllä opinnot heti lukion jälkeen 2007, että ne vähän, vähän venähti erinäisistä syistä, mutta tein opiskeluaikana oikeastaan jo heti vähän niinku alan töitä, että pääsin tonne kuluttajariitalautakuntaan muutamaksi vuodeksi vähän avustamaan siinä ja oppiin vähän sitä kirjoittamista. Se oli tosi, tosi hyödyllistä. Sitten opiskeluaikana myös olin asianajotoimistossa aloitin, aloitin, ja... ja tota siellä valmistumisen jälkeen jatkoin, eli riita-asioiden, riita-asioissa avustamista ja niiden hoitamista, ja sitten suoritin tuomioistuinharjoittelun. Palasin vielä, vielä sinne asianajotoimistoon ja, ja sitten, sitten oikeastaan jossain vaiheessa päätin, että haluan kuitenkin sitten tuomarinuralle, ja, ja tulin sitten esittelijäksi

tänne Helsingin hovioikeuteen muutamaksi vuodeksi, ennen kuin sitten tulit valituks asessoriksi. Olin kyllä hakenu asessoriks jo aiemmin, mutta koin kyllä, että oli, oli erittäin hyvä, että, että tulit vielä esittelijäksi käymään, että itsellä ei, ei niin vahva ollut se rikos... rikosprosessikokemus, että siitä oli tosi paljon hyötyä sitten.

Juha:

Kerro sä Antto, minkä takia sä päätit hakea. Haluaks sä avata niitä syitä, tuota, sieltä asianajomaailmasta tuota tänne sit tuomarinkoulutukseen, mut mitkä oli ne, ne syyt? Varmasti ainakaan tuo palkkaus ei ollut se syy varmaankaan.

Antto:

No ei ollut palkkaus. Mitäänhän työn sisällössä sinänsä ei, ei, ei asianajopuolella ollut vikana. Työ oli itsenäistä, haastavaa, monipuolista, paljon erilaisia, erilaisia riidan kohteita ihan kuten täälläkin. Mut ehkä, ehkä huomasi, että mitä, mitä seniorimmaksikin tuli siellä, siellä ja mitä enemmän sitä tuli asiakasvastuuta ja muuta, niin väistämättä, mitäänhän ei voi, se on palvelutyötä toki siinä missä tuomarikin, mutta ehkä vähän eri hengessä, että siinä kuitenkin, kuitenkin korostuu se asiakashankinnan ja asiakasvastuun liittyvät työt, ja mitään niissä ei ole väärin ja niillähän, niillähän se leipä sinne tuodaan.

Mutta ehkä itellä oli se, se kuitenkin, että haluaisi, että työpäivä koostuu aika pitkälti juridiikasta ja, ja siitä tykkään ihan hirveästi, niin, niin on, on kiva, että mahdollisimman paljon pystyy sitten, sitten tekemään sitä, sitä työtä. Niin se oli oikeastaan sellainen, sellainen tekijä, mikä sitten lopulta kuitenkin ajoi, että, että haluaa, haluaa tuonne tuomioistuinpuelelle, ja pidin ihan loogisena tosiaan, että, että sitä ennen, ennen haen, haen sitten esittelijäks ennen kun, kun varsinaisia tuomarin töitä edes haluankaan hoitaa, että, että se... se liitty siihen, että, että esittelijänä... mulla oli monta ystävää jotka oli, oli sitten tullut auskultoinnin jälkeen, yhdessä kun auskultoitin, niin tonne esittelijäksi, sain positiivista palautetta siitä työstä, että varsinkin täällä Helsingissä, niin esittelijät hoitaa haastavia riita- ja rikosasioita ja, ja... Ja siinä yhdessä kolmen hovioikeudenneuvoksen ja esittelijän kanssa, niin oppii paljon niistä jutuista ja, ja vähän niiden elinkaaresta ja, ja muusta, muusta hoitamisesta, että se on niin kun kuitenkin se turvallisin tapa tutustua tuomioistuinmaailmaan on, on pyörähtää esittelijänä, mutta... mutta tota, näin toki on, ja, ja tosi paljon esittelijän työssä korostuu se pääkäsittelyn toimittaminen. On laajoja juttuja, joihin... joita esittelijä hoitaa, mutta ehkä nyt tästä huolimatta, vaikka, vaikka tuota ei muodollista, muodollista ratkasuun osallistumista ookaan, niin kyllä täällä kuitenkin esittelijänkin mielipidettä kuunnellaan. Hän on... hän on kuitenkin sen, siihen juttuun tutustunut ja näin, että pystyy, pystyy toki antamaan omia, omia vaikutuksia siihen, siihen annettavaan...

Juha:

Mutta siis toisin sanoen, niin oot nähnyt mielekkääksi ne esittelijän... tai näit silloin kun toimit esittelijänä, niin myös mielekkäänä esittelijän tehtävät?

Antto:

Ehdottomasti. Kyllä se, se tota... Se toimi hyvänä, hyvänä ponnahduslautana sitten ihan tälle asessorin päivittäiselle työlle ja, ja... En voi olla mainitsematta, että kyllähän täällä paljon on myös työtavallisia seikkoja, jotka on hyvä oppia, ennen kun, kun tulee se kaikki uus, uus tota... uus, paitsi se juridinen, juridinen työ, niin täällä on toki paljon myös opittavaa ihan, ihan käytännön työstä, että tuomioistuinlaitoksessa on monia tietojärjestelmiä, jos niitä ei tunne etukäteen, niin...

Juha:

No täähän se on, perinteinen tuomarin polku on ollut Suomessa, että... auskultointi ja sen jälkeen hovioikeus, siis jos puhutaan yleisen puolen tuomareista, hovioikeuteen esittelijäksi ja sit hovioikeudessa esittelijänä toimitaan joitain vuosia riippuen siitä tilanteesta, miten niitä käräjäoikeudesta sitten virkoja mahdollisesti avautuu eläköitymisen ynnä muun seurauksena. Ja sitten kun on pätevöidytty siinä esittelijänä, niin sit on siirrytty joko käräjäoikeuteen määräaikaiseksi käräjätuomariksi, tai, tai sitten jotkut on mennyt tuonne korkeampaan oikeuteen esittelijöiksi pätevöitymään ikään kuin lisää tuomarin tehtävissä. Näin mä itse sen ajattelen. Ja... ja sitten sieltä korkeimmasta oikeudesta esittelijänä sitten ovat palanneet sitten myöhemmin, myöhemmin, tai siirtyneet käräjätuomareiksi tai hovioikeuteen tuomareiksi, hovioikeudenneuvoksiksi. Ja sitten se... tosiaan sitten sen hovioikeuden esittelijän tehtävän jälkeen, niin on, on tuota sitten jossain vaiheessa, on tullut se vakinainen tuomarin virka.

Niin tosiaan, itsekin olin sen, mitä, oliko se nyt sitten kahdeksan ja puoli vuotta pyöreästi niissä määräaikaisissa virkasuhteissa ennen kuin se tuli se vakinainen virka, että se on ollut tietysti se... Oon kuullut sellaista, että kun toivottais esimerkiksi nyt sitten asianajajia, kokeneita asianajajia hakeutuvan tuomarin tehtäviin, niin kun ne ei nyt tahdo ne vakinaiset tuomarin virat oikein niin sanotusti irrota suoraan, vaan on monesti edellytetty, öö, jonkunlaista määräaikaisuutta ensin siihen pohjalle, jotta sitten, ehkä on sitten voitu havaita, että soveltuu niihin tuomarin tehtäviin. Vaikka harvemmin näkee niin, että, että asianajaja nimitetään suoraan ilman mitään tuomarinkokemusta niinku vakinaiseen tuomarin virkaan. Mä oon joskus kuullut, että tää ei oo ongelma sitten asianajajille siirtyä siihen määräaikaiseen tehtävään, että, että se olisi mahdollista siirtyä vakinaiseen ja ikään kuin ajaa alas se asianajajabisnes, mutta tää määräaikaisen kautta ponnistaminen on hankalaa, hankalaa käytännössä. Onks se näin?

Antto:

No kyllähän se sitä on. Se edellyttää kuitenkin eroamista Suomen asianajajaliitosta, jos asianajaja on kyseessä, ja, ja tavallaan... Kyllähän se nyt psykologisesti, jos ajattelet että meneekö sinne vain neljäksi kuukaudeksi vai, vai, [naurahdus] vai toistaiseksi, niin kyllä siinä huomattava ero on sen... että, että tota jos nyt itse miettii, niin, niin tota... Toki tää esittelijäpolku nyt on siinä määrin vakinainen, että, että vaikka kyse onkin määräaikaisista virkasuhteista, niin käytännössä kuitenkin merkitystä on ehkä vaan asuntolainaneuvotteluissa virkasuhteen pysyvyyden osalta. Mutta, mutta mitä tulee tommosiin kokeneisiin asianajajiin, niin varmasti koen, että, että tuommainen määräaikaisuus pelottaa, että, että tota... Se... kuitenkin käytännön toimenpiteet... Jos, jos joutuisi palaamaan, niin on sitten enemmän haittaa kuin hyötyä.

Salla:

Ehkä vois nostaa esille vielä määräaikaisuuden pituuden, että kuten Antto sanoit tuossa, että onko se neljän kuukauden määräaikaisuutta varten, niin ehkä, ehkä aika harva ihminen ajaa mun elämän alas, että se on kanssa semmoinen, semmoinen asia, mitä voisi tietenkkin pohtia, että, että mistä, mistä pituuksista niin kun puhutaan, kun puhutaan sitten yleiselläkin tasolla määräaikaisista virkasuhteista, että onko se kovin kustannustehokastakaan täyttää virkoja muutamaksi kuukaudeksi.

Juha:

Itse asiassa mä voisin tähän väliin, väliin sanoakin näitä faktatietoja näistä määristä. Tuolta tuomarinkoulutuslautakunnasta sain tietoja. Meillähän on siis uudistettu nyt tää tuomioistuinharjoittelu. Tossa 2017 alusta lukien on tämmöinen tuomarinkoulutuslautakunta, joka,

joka huolehtii nyt sitten tän tuomioistuinharjoittelun, öö, toteuttamisesta siinä, siinä mielessä, että valitsee nää tuomioistuinharjoittelun suorittavat henkilöt eli auskultantit. Tosiaan näitä lukumääriä sain sieltä tuomarinkoulutuslautakunnalta, joka meillä nykyään siis on. Ja joka vuosi rekrytoidaan 140–150 juristia käräjänotaarin tehtäviin kaikkiin Suomen käräjäoikeuksiin. Pääasiassa nuoria juristeja, joilla muutamia vuosia työkokemusta. Ja hakijoita on noin 400.

Sitten tää asessorikoulutus, joka on nyt sitten tää uusi tuomarikoulutusjärjestelmä. Sitten on nytten Suomeen säädetty tämä uus tuomarikoulutusjärjestelmä eli asessorikoulutus, joka kestää kolme vuotta, ja nyt sieltä tuomarinkoulutuslautakunnasta sain nää tiedot, että siihen on hakijoita vuosittain 100, noin, ja vali... valitaan noin 20 vuosittain. Tuomarin tehtävä on niinku tullut entistä vaativammaksi ja tuomareiden koulutukseen pitäisi panostaa. Tuomarien... muidenkin tuomari... tuo... muillakin tuomareilla nykyään koulutusvelvollisuus siellä laissa, mutta tota haluttiin tämmöinen tuomarikoulutusjärjestelmä, että meille tulisi hyvinkin niinku päteviä tuomareita tähän maahan. Ja nyt sitten on tämä, tämä järjestelmä, kolmevuotinen koulutus, ja... Miten sä oot itse Salla nähnyt tän, tän nykysysteemin tästä, et miten tänne auskultoimaan pääsee?

Salla:

No sehän on aika pitkä se prosessi, miten auskultoimaan haetaan, eli... Mä hain maaliskuussa 2021 ja aloitin sitten lokakuussa 2022. Eli, eli puhutaan niin kun, että siitä kun mä jätin hakupaperit sisään ja aloitin, niin siinä oli aika pitkä gäppi, eli tää vaatii myöskin suunnitelmallisuutta niin kuin tältä hakijalta oman elämän suhteen jonkun verran, jos haluaa käräjä... käräjänotaariksi ryhtyä. Mutta tosiaan valtiolle.fi-osoitteeseen siinä tuli hakuilmoitus, jossa sitten kerrottiin, että mitä papereita täytyy toimittaa, ja nehan löytyy sieltä tuomarinkoulutuslautakunnan sivuilta ne kriteerit, eli siinä ensivaiheessa katsotaan gradun arvosanaa ja sitten pakollisten opintojen, ja sit siinä katsotaan työkokemusta ja tohtorintutkinnosta voi saada lisäpisteen, ja tämän tyyppisiä asioita, ja sitten näiden perusteella osa valitaan haastatteluun. Ja haastattelusta voi sitten saada tietyn määrän pisteitä, ja lopuksi lasketaan nämä pisteet yhteen, ja parhailla pisteillä pääsee sitten hakemaansa kohteeseen. Ja siinä vaiheessa, kun tosiaan haetaan sitä auskultointipaikkaa, niin niitähän on ympäri Suomea. Eli siinä sitten valitaan, että mihin käräjäoikeuteen hakee, ja voi valita montakin, ja siinä on tietysti, että näissä on sitten vähän erilaisia pisterajoja, että voi olla, että on... Esimerkiksi Helsingin käräjäoikeuteen on aika paljon tunkua varmaan muun muassa logistisista syistä, mutta sitten on, tuota, muuallakin Suomessa paikkoja.

Ja sittenhän on vielä niitä kielivirkoja erikseen, [“Mm.”] että jos on tuota ruotsin kieli hyvin vahva tai, tai jopa natiivi, niin voi sitten niin kuin sellaista hakea. Ja toki nykyään, et kun se työkokemus on sitten semmoinen, että siitä voi saada aika paljonkin pisteitä, eli se varmaan auttaa sitten sellaisia hakijoita, joilla on jo, on jo niinku useampi, useampi vuosi takana sitten työkokemusta. Ehkä semmoinen vinkki, niinku tämänhetkisillä hakukriteereillä, että, että graduun kannattaa kyllä panostaa, että sen gradun arvosanalla on, on siinä niinku merkitystä niiden pisteiden kannalta. Mutta sitten täytyy sanoa semmoinen disclaimer, että tokihan nämä voi muuttua, että en... emme tiedä, että miten tuomarinkoulutuslautakunta sitten hioo tätä valinta... valintametodia kenties tulevaisuudessa.

Antto:

Itse muistan, kun tulin kanssa tällä vanhalla systeemillä valituksi, jossa käytännössä mitään kriteeristöä ei ollut, ja jos sitä kysyi, niin sekin jäi vähän epäselväksi sitten, jos ei valituksi tullut. Mutta joka tapauksessa tällä vanhalla systeemillä lähdin auskultoimaan, ja siinä kesken muuttui tää uus järjestelmä, että se oli aika hauska huomata, kun olin aloittanut, niin kolme kuukautta siitä sitten

vuonna 2018 tammikuussa tuli ensimmäiset sitten tällä uudella systeemillä valitut, niin... Sanotaan näin, että kyllä me kaikki vähän yhdessä katseltiin, että, että silloin varsinkin sillä työkokemuksella ei ollut niin suurta roolia siinä ihan alussa valintakriteeristön kanssa, niin porukka nuoreni silmissä [naurahdus]. Itse kun oli jo jonkin verran tehnyt niitä töitä ja varsinkin oikeudenkäyntejä, niin sanotaan näin, että se oli itselle varmasti helpompaa, kun oli aika hyvä kuitenkin tietämys, mitä, mitä asioita siellä käsitellään ja miten, ainakin asiakasnäkökulmasta, että tietysti se on ihan erilaista istua siellä pöydän toisella puolella, mutta pidän sitä hyvänä, että olisi kuitenkin muutaman vuoden työkokemus siellä alla, että ehkä ihan ei koulun penkiltä suoraan kannata mennä. Tai aina voi mennä, mutta siinä sitten hypätään sinne todella syvään päätyyn sitten heti.

Salla:

Saanko lisätä tähän [“Mm.”], että siinä, siinä hakukriteereissähän on, on myös, ja haastattelussakin kysyttiin paljon paineensietokyvystä, organisointikyvystä ja tällaisesta, niin se on varmaan se syy, miksi, miksi tuo työkokemus juristina ehkä kannattaa ennen sitä auskultointia, koska siellähän on aikamoinen työpaine, eli, eli niitä asioita on siis todella paljon, mikä on mielestäni varmaan hyvä asia niinku koulutuksellisesta näkökulmasta, eli todella monenlaisia asiakasryhmiä ja, ja isoja massoja. Jokainen notaari käsittelee isoja massoja ja, ja niinku se työtahti pitää olla todella nopea näin suoraan sanottuna. Että jos ei ole niinku semmoista juristin työkokemusta ollenkaan taustalla, niin se vois tuntua aika haastavalta, koska tämähän on fakta aika monessa muussakin juristin ammatissa, että semmoista... en oo vielä toistaiseksi törmännyt semmoiseen leppoiseen juristin ammattiin. Ehkä niitäkin jossain, jossain harjoitetaan, mutta että se on varmaan sellainen, mikä tuolla korostuu erityisesti, on semmoinen itsensä johtaminen ja se oman työmäärän hallinta, mikä taitaa olla myös muissa tuomariammateissa varsin olennainen, olennainen osa, ja mitä kyllä haastattelussakin jo tuotiin runsaasti esille, kun hain.

Antto:

Ja olennainen sana siinä tuomioistuinharjoittelussa, joka varmasti tulee kaikille tutuksi, on ratkaisupakko, eli, eli asiat on kuitenkin ratkaistava, niin siitä se, siitä se osin niin kun johtuu, ja varmasti moni ammatti on epävarmuuden sietämistä, mutta siinä se on sitä mitä suurimmissa määrin.

Miesääni:

Tämä oli Tuomarilla on asiaa -podcast. Lisää tietoa tuomioistuinlaitoksen toiminnasta löydät osoitteesta tuomioistuimet.fi.

[Musiikkia]